

problema ako se iskreno ne bude gajila ta spolna čistoća itd.

Drugi dokument predstavlja manjinu u toj Komisiji. U prvom dijelu iznosi se dosadašnja nauka Crkve (bez Pavla VI); zabacuje razna neprikladna tumačenja o porijeklu i evoluciji crkvene nauke o ovom pitanju; načelno izjavljuje da Crkva o ovom pitanju ne može promijeniti svoje mišljenje s jednostavnog razloga što je to mišljenje u svojoj biti ispravno; odbacuje razloge iznesene od većine te ukazuje na posljedice nepredvidivih dimenzija za naučni i upravni crkveni autoritet i za sam moral kad bi se svi ovi razlozi jednostavno mimoišli ili pogazili. Taj bi se autoritet sveo na promjenljivo mišljenje pojedinaca, te bi se poljuljala i dogma prisustva Duha Svetoga u Crkvi.

Treći dio nosi naslov »O odgovornom očinstvu«. Ovo bi morao biti dio pomirbe ili ravnoteže između većine i manjine. Na žalost, ne možemo ga nazvati takvim, jer to i nije. Mjestimice kao da ne shvaća odgovornost u potpuno autonomnom smislu; kao da ne uočuje da između prokreativnog procesa i drugih motivacija bračnog sjedinjenja može postojati i de facto da postoji ne samo razlika nego i suprotnost, te da se ta dva aspekta razlikuju a u praksi i separiraju, dosljedno — da ih treba drukčije tretirati; neprecizno raspravlja o ljubavi, ne razlikujući onu grešnu ili bludnu od svih drugih dopuštenih oblika ljubavi; ne daje ni pravo mjesto ljubavi čovjeka prema sebi, ljubavi koja je početak svih drugih ljubavi; odbacuje anti-koncepciju ako je — tobože — egoistična i nerazumna, ali ne razlikuje egoizam i nerazumnost u dvojice od egoizma i nerazumnosti koje odmjerujemo nad oba bračna druga prema višim normama morala, kriterijima kvalifikacije dobra i zla; mimoilazi tradicionalnu nauku prema kojoj zabacuje anti-koncepcijsku metodu zato što ona onemogućuje začeti, a tu nauku tradicije tumači posve unilateralno; još gore postupa kada raspravlja o elementima objektivnog morala, kao da ne postoji i koncilaska nauka o tom pitanju izražena u GetS, br. 48 i 50, u kojima se govori da i bračna ustanova i bračna

ljubav i razlog postojanja obitelji po naravi teže prema prokreaciji; isto tako kao da odvrća oči od br. 50. iste konstitucije, jer tu je očito da se bračna odgovornost mora shvatiti kao odgovorna odgovornost te da se mora formirati u skladu s Božjim zakonom, po ispravno formiranoj savjesti prema naučavanju Crkve itd; izvrće pojam čovječje naravi i uvijek se navraća na istu grešku, naime: ne uočuje da se diskvalificira svaki postupak koji »de industria« lišava bračne drugove prokreativnih sposobnosti ili frustrira sam čin prokreativne snage. Iz ovih i mnogih drugih navoda očito je da ni pastoralne smjernice koje nadodaje pri kraju ne mogu imati ispravnu formulaciju.

Kao zaključak ovih opaski neka nam posluži napomena donesena na str. 11 u talijanskom izdanju tog Dossiera. Ta se napomena poziva na izričitu deklaraciju Pavla VI, i to dne 23. VI 1964. i 28. X 1966, o obvezatnosti koja veže sve katolike da u praksi slijede dosadašnju nauku Crkve. Prema tome, teoretska rasprava ne smije jednicirati praktičnom stavu koji je od crkvenog učiteljstva jasno izrečen.

Dr J. Kuničić

SUVREMENI ODGOJ SVEČENIČKI KANDIDATA, seminar, Đakovo 1967, str. 1—227 (ciklostilom). Seminar održan u Đakovu od 4—6. srpnja 1967.

Prema dekretu *Optatam totius*, br. 5, imaju se organizirati razni tečajevi da se omogućiti odgajateljima da ažuriraju svoje pedagoško znanje, da izmijene iskustva, sravnane prijedloge itd. u mnogovrsnim pitanjima pedagogije kleričkih osoba ili svećeničkih pripravnika. Kod nas su održana dva tečaja: prvi u Splitu god. 1966, drugi u Đakovu 1967. Da se predavanja i barem sumarno izmijenjene misli publiciraju, smatram da je osnovni uvjet da ti Tečajevi prime naglasak koji im pripada.

Msgr S. Bauerlein uvodnim govorom integrirao je problem svećeničke formacije u zahtjeve vremena, u doktrinalnu i uopće teo-

lošku dimenziju. Njegove se riječi mogu uzeti kao programatske i kao smjernice prema kojima je pozvana da se kreće rasprava o tim pitanjima. — Vlč. o. Antum Weissgerber D. I. govorio je o važnosti izbornog postupka pri primanju kandidata za sjemeništa kao i o potrebi da se nepoželjni uklone. Može se reći da je središnja točka njegova izlaganja bila u riječima Koncila kojima se traži od odgovornih osoba da odluče o provedu selekciju i druga probna sredstva, drugim riječima — da se ne boje odstraniti kandidate koji ne pružaju razborite sigurnosti da će odgovoriti svećeničkom zvanju. Čini mi se da u mnogim slučajevima još vlada »infirmitas«, neodlučnost, besprincipijelnost na štetu, daka-ko, zajedničke stvari. — Dr Ante Kusić grupira specifične osobine kršćanskog odgajatelja oko ljubavi bez egocentrizma i oko kršćanske pedagoške razboritosti. Možda će nekome neobično zvučiti programatski poziv na »ženske elemente« u odgajanju, kao da je to naglašavanje »ženskosti« na štetu jedinstva i integralnosti u muškarčevoj individualnosti, zato autor (str. 64) pravilno upozorava protiv pokušaja vivisekcije. Možda se pravi pojam razboritosti po tradicionalnoj koncepciji najbolje izriče tako da se kaže kako je razboritost ispravno prosuđivanje koje regulira volju u njenom pozivu da pokrene na izvršavanje onoga što je ispravno (Sv. Toma: CG, I, pogl. 93), tada je mudrost i voditeljica života. — Psihološki pronicavo dr A. Trstenjak ukazuje na neke u današnjem svijetu najsuvremenije pojave koje su zapreka da kandidati za svećenički stalež doista pokažu sposobnost za taj stalež. — Dr J. Kuničić svodi pojam odgovornosti na viši nazivnik; ukazuje na potrebu da svaki kandidat odmah bude upućen na preuzimanje neke odgovornosti, a ova da ne ostane na papiru, nego da bude doista kao »odgovorna odgovornost«, jer bez pozitivne intervencije odgajatelja nema govora uopće o odgoju. — Može se reći da je dr T. Šagi-Bunić, iako s jakim naglaskom na »novi« svijet, nastojao i pravilno ukazao na potrebu ravnoteže koliko u prosuđivanju nekih fenomena previrajuća kod današnje mladosti toliko i

u traženju lijeka da se odgovori pozivu akomodiranog odgajanja modernog naraštaja. Naročito treba podvući da nam se nameće jedan specifičan zadatak u današnje doba a to je: odgajanje gradskih župnika. Mislim da bi ovo pitanje zaslužilo ne samo detaljnije razglabanje nego i osvjetljenje sa svih strana, jer nam gradovi danas pružaju veće i teže zadatke za pastori-zaciju. — Dr Johann Bapt. Torello analizira, više sa psihološke strane, neke psihopatološke pojave kod suvremene mladosti. Naglašujem da su te refleksije više sa psihološke strane jer bi bez te konstatacije mogao netko krivo zaključiti kao da govornik popušta nekom apsolutiziranju psihofiziologije ili psihosociologije na štetu etike ili morala, a »fides et mores« da su specifično područje svećeničke zainteresiranosti. S istog gledišta treba npr. citati i str. 171, gdje treba oprezno lučiti stav prema pozitivnom zakonu od stava prema principima i prema vjerskim dogmama. — O. Mile Galić obradio je pitanje o potrebi duha komunitarnosti i njegovu odgoja u sjemeništu. U profanoj kao i u kršćanskoj pedagogiji govori se o socijalnom odgoju, dok je izraz »komunitarni« bliži izrazu »communitas« — zajednica, što pokazuje potrebu za intimnijim, obiteljskim, a ne običnim društvenim životom. Razumije se, pisac pretpostavlja da odgajanje za komunitarnost ne smije štetiti pravilnom odgoju pojedinca kao osobe, s osobnim dužnostima i pravima, jer pojedinac je porijeklo, nosilac i cilj svih društvenih uređenja (GetS, br. 25). Upravu u ovom »pomirenju« između individualne personalnosti i komunitarnosti leži velik problem. — O. Antun Fostač konkretno iznosi glavne točke problematike u malim sjemeništima što se tiče pitanja zvanja, odgoja spolne čistoće, odnosa s poglavarima i profesorima i sl. Na kraju bih spomenuo da bi bilo od velike važnosti da se pojedini interventi od govornika točno formuliraju, rekao bih diktiraju zapisničaru, da se ne dogodi te intervent kao i razvoj misli tog interventa ostanu krnji, nepotpuni, možda i netočni. Čini mi se da je s tog gledišta u ovoj kolekciji velik nedostatak. Dr J. Kuničić